

ГОД. XXIII.

ПОЗОРИШТЕ.

БРОЈ 29.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне друштине у Н. Саду свагда о дану сваке представе, иначе сваког месеца по је дан пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НЕШТО О ЕТИКЕЦИЈИ.

(Свршетак)

Године 1858. сретну се у Хагу на улици француски и шпански посланик. Обојица су били у огромним парадним колима, које је пратила многобројна свита. Улица је била тесна и кола нису могла да се мимоиђу. Требало је, да се један од њих врати те да другоме учини места да може проћи. Јест, али против те попустљивости бунила се посланичка гордост. Не хтеде ни један да попусти, дође до ватрене експликације, момци почеше већ и да се туку. Најзад је морао доћи један холандски официр са сто војника и поставити их између завађених страна, да се бар момци не би тукли. Ни он није могао ништа више да учини. Господа су остала упорна у својој гордости а не би сигурно никада попустили један другоме поред свег ветра и рђавог времена; они би ту и умрли као мученици за част својих земаља, да се није умешала општина. Свађа је прекинута тиме, што су порушене ограде поред кућа и тако се учинило места за мимолажење. Посланици су се гордо провезли један поред другог. — Цар Леополд I. беше послао једну велику депутацију од 354 човека у Турску, коју је водио гроф Етинген. У Сланкамену су Турци очекивали ту депутацију. У исто време скидоше се с коња оба посланика. Али грофу Етингену остаде нога у узенгијама, сигурно што је био стар и слаб. Турци, кад су то видели, држали су свог посланика у ваздуху све док је се гроф копчао да се извуче из узенгије. — Кад је руски цар Иван послао 1867. свога посланика у Берлин, велики курфирст немачки био је болестан, па хтео — не гледајући на формалности — да прими

Руса у кревету. Кад је Москов сазнао за то, тражио је и он да при пријему буде у кревету, обувен и с капом на глави. Средом оздрави курфирст толико, да је могао примити тога чудноватог посланика. Једног царског посланика, који је случајно имао само једно око, поздравио је у Паризу један ђенерал, који је такође имао само једно око. А кад је краљ Фридрих II. послао у Париз посланика Кремуса, који је имао само једну руку, послали су му у сретање посланика, који је имао само једну ногу.

Етикеција је ствар, која је увек много коштала па и данас се на њу много троши. Да није тога она би била смешна, али овако је — жалосна.

Нико, до душе, не пориче, да су и остали смртни, а не само они, који живе по дворовима, или се око њих врзу — робови етикеције. Примери вам дају доказа, како се и најслободнији и најкомотнији народ на свету — енглески народ — покорава њеним законима.

Тако, на пример, правила енглеске етикеције захтевају, да мушки долазе у позориште у фраку, са белим рукавицама и белом пошом; жене опет са исеченим хаљинама и голим рукама и грудима. И дан данас Енглези и Енглескиње долазе у боља њихова позоришта у таквом оделу. У осталом, и у другим већим варошима Европе, посетиоци ложа и одличнијих седишта долазе у позориште тако одевени; пример нам за то дају Париз, Беч и Петроград.

Да завршимо о прохтевима енглеске етикеције лепом анегдотом, која може бити и измишљена али лепо илуструје њихове назоре.

На обали морског неког купатила стоји готово го милрд и гледа, како се нека лепа леди бори са таласима, вичући за помоћ. Он јој се учтиво извињава, да не може да јој притече у помоћ, јер нема

рукавица, а тек голим рукама не може се дотаћи њезина тела!

Дакле фале му само рукавице, а што су обоје иначе готово голи, то не смета ништа!

И И С Т И Ј А И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

„Шокица“, позоришна игра у 5 чинова, с певањем и играњем, написао Илија Округић Сремац, за позорницу удесио А. Хадић, музика од Д. Јенка, приказана 21. јуна о. г.)

Та увек радо гледана и свугде увек добро примљена позоришна игра „нашег поп-Илије“, који је на велику жалост свију пријатеља наше позоришне књижевности и сувише рано отишао онамо, „од куд се још нико вратио није“ — имала је и овога пута потпуна успеха на нашој позорници. А томе се ни мало не можемо чудити већ и ради племенитости тенденције те зачета јако интересантне глуме, у којој нам писац демонстрирује на очи, да верозаконске предрасуде треба да нестану у нашем народу, да љубав права, истинита не познаје тих предрасуда и да не треба да се пита, ко се како крети, већ каква му крвца греје прси, какво м' га је задојило млеко?

Лепа тенденција те глуме, јачина појединих места, пуних драмске живости, верно нацртани типови из нашег народног живота, историјска стафажа, чистота нашег народног језика, па лепе народне песме и игре: све то учинило је, да је публика и овом приликом изашла из позоришта раздрагана и задовољна, па је томе своје расположају давала више пута бурна израза за време представе.

Осим тога много је допринела том лепом успеху те глуме на нашој позорници и добро увећана, складна игра наших вредних глумаца и глумица, који су уложили били све своје знање и умеће, сву љубав своју, сав свој лепи дар и неуморан мар, само да та глума буде приказана онако, као што је то себи замислио наш покојни никад непречаљени Илија!

Главнице улоге: Јања (г. М. Марковићка),

Вожо (г. Добриновић), Марјан (г. Лукић), Љуби-братић (г. Васиљевић) биле су у оним истим снажним рукама, као и оно пре две године. Нов је био за нас г. Поповић, који је у улози стражмештера Пере Влаховића показао лепа напретка у глумачкој вештини, само бисмо га упозорили на неке махне, које му сметају и које ће му увек сметати игри, ако се од њих не одучи. Махне су те: што се сувише круто и укрупњено креће на позорници, и што кроз зубе говори, у место да више отвара уста, па да сваку реч јасно и разговетно изговара. То је рђава навика, од које се може лако одучити, буде ли у њега воље јаке и намере тврде.

С.

УМЕТНОСТ.

(Концерт Жарка Савића на Илици.)

„Сарајевски лист“ доноси ову белешку: „Како смо јавили приредио је г. Жарко Савић у друштву са гђцом Габријелом Хорват у суботу 13. о. свој други концерт у дворани купалишта Илице. На концерт се скупила и ако не многобројна, а оно отмена публика са Илице и Сарајева. У овом је другом концерту г. Савић у расноврсним песмама и оперским аријама још лепше потврдио оно, што о његовом гласу рекосмо приликом првог концерта, те најпријатније изненадио своје интелегентне слушаоце. Бурно повлађивање пратило је сваку красно отпевану песму Савићеву, који је у акустичној дворани имао згоде, да покаже потпуно лепоту свога снажнога органа. И гђца Хорват потврдила је у пуној мери ону хвалу, коју је недавно похвалила у Загребу. Њезин је сопран подједнако развијен у свима регистрима, звучан, сладак и мехак, доста добро и ако не потпуно школован, а при томе пева гђа Хор-

ват са тако врућим осећањем, да заноси слушаоца. У ње су према томе сва својства извршене певачице, која има лепу будућност на позорници и у концерту. Сваку њезину песму попутрили су слушаоци живахним пјескањем, а у течају концерта уручена је певачици лепа кита цвећа. Са моралним успехом овога концерта могу се концертанти подичити. Преузв. гђа В. пл. Калаја указала је г. Савићу и гђци Хорват почаст, те их после концерта позвала на вечеру у свом породичном кругу.“

ПОЗОРИШТЕ

(**Домицилат глумац.**) Славни енглески комичар Кук био је веома лакоуман и необуздан. Једанпут се налазио на гостовању у Дублину, па кад је ступио на позорницу, приметили су гледаоци на његовом лицу знаке највеће узбуђености. Публика је мислила, да је то последица промишљене игре, али који су познавали његову слабост, знали су, да је био пијан. Публика га дочека бурним пјескањем, а кад то престаде, поче велики глумац своју улогу, али ни речи не могаше изустити: памћење га беше уједанпут оставило, а ухо му не чујаше шаптала. Очајан стаде се грувати по прима, па чупајући косу, поче јурити по позорници. Публика држаше и то за мајсторски „книф“ и удари сва занесена у пјескање. Али кад никако да буде краја јурењу нити почетка улози, стаде публика да буде нестрпљива. Ту ће Кук уједанпут да ступи напред, па гласом, који се гушио у сузама, и испрекидавим речима поче овако говорити:

— Центлмени! Ви сте људи трговци и знате вредност новаца. Хиљада ливара стерлинга — сва моја сермија позајмно сам их једном пријатељу — овај час пропадоше ми. — Уз то — мој јединац — ох, извините осећаје родитељске — крајно момче, да се никад бољи није борно за своје отачаство — он је погинуо! Пре неколико часова добио сам прни глас. Једина ми је утеха, што је погинуо за свога краља!

Овде га издаде глас. Он покри лице рукама и посрћући оде са позорнице. У публици пока за се највеће учешће спрам њега: сви поустајаше и одоше из позоришта. Жене јецаше на глас, а људи ни да би једном речи што замерили.

А овамо Кук свога века нити је кад имао хиљаду ливара стерлинга, нити каквог сина, па

како није могао да се сети на своју улогу, измислио је ону причу, само да би се могао с образом извући из неприлике.

Пре својих педесет година умрљо је Кук, изгубивши памет од силна пића, а већ неколико година пре смрти био је за позорницу мртав због те своје мане.

СИТНИЦЕ.

(**Сузе радоснице.**) Од суза, што су их смртници пролили после изгона Адама и Еве из раја, могло би се створити грдно море. Али тек је неколико суза прешло, тако рећи у светску повесницу. Енглеска краљица Јелисавета није одиста била мека срца, па је ипак и она једаред пролила горких суза. Приповеда се, да се она на глас о смрти грофа Есека бацила на тле и, јецајући, плакала више сахата. Енглески краљ Ђорђе IV. расплакао би се ма чега ради. За то га је народ прозвао „fontaine-“ом. За Наполеона I. веле да је плакао, кад се пре поласка у Елбу растајао са својим четама. Из јутра на дан 7. јула 1815. дошао је др. Хјуме у собу војводе Веллингтона, да га извести о мртвима и рањенима у рату. Беше то дуга листина, те је др. требао времена, док је прочитао. Кад је већ од прилике један сат говорио, сврне случајно поглед на Веллингтона и опази, како ћутке плаче и како му суза сузу стиже. — Више је великих државника јавно лило сузе. Тако је Перикле, бранећи Аспизију, ударио у плач на велико чудо свију, који су познавали његов мир и самопрегор. Исто су тако на гласу сузе Ришељеове. Годинама поодмакли кардињао горко се заплакао, видећи, да већ не може да подигне мача свога. Сузе, што их је просула млада удовица неког шведског војника, изгубивши свога мужа, биле су повод, те је она постала — владарицом Русије. Петар Велики видио је, где плаче, па се заљубио у њу и касније је узео за жену. Она се као царица звала Катарина.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позорних представа.)

У суботу 27. јуна (9. јула): „**Марија Стјуартова**“. Жалосна игра у 5 чинова, од Фр. Шилера. **Свечана, опроштајна представа Драге Рукићке.**

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

26. Представа.

У ДУЊЕРСКОМ ПОЗОРИШТУ.

Ван претплате.

КОНЦЕРАТ ГЂЦЕ СОФИЈЕ СЕДМАКОВЕ.

У Новом Саду, у среду 24. јуна (6. јула) 1898:

Ч Е С Т И Т А М.

Шаљива игра у 1 чину, с певањем, од Косте Трифковића. — Редитељ: Лукић.

О С О Б Е:

Стеван Грабић	— — — —	Тодосић.		Софка, собарница	— — —	Д. Васиљевића.
Мара, жена му	— — — —	Т. Лукића.		Јоаким Сапун, берберин	—	Бакаловић.
Спира Грабић	— — — —	Лукић.				

Збива се у стану Стевана Грабића, у очи нове године.

РАСПОРЕД ЗА КОНЦЕРАТ:

I.

1. Понкјени: Арија из опере: „Боконда“.
2. Григ: „Ја те љубим“.
3. Ласен: „Ја имађах леп негда завичај.“

ЗА ТИМ:

Ш О Љ А Т Е Ј А.

Шаљива игра у 1 чину, од Нитера, превоо Г. Гершић. — Редитељ: Лукић.

О С О Б Е:

Барон Виљдељ	— — — —	Спасић.		Камуфле	— — — —	Дивић.
Бароница	— — — —	Т. Лукића.		Јован. баронов слуга	— —	Павићевић.

Збива се у Паризу, у кући барона Виљдеља.

НА ПОСЛЕТКУ:

II.

4. Кинцл: Арија из опере: „Der Ewangelimann“.
5. Вон: „Тих као ноћ.“
6. Зајц: „Ластавицама“.

У суботу 27. јуна (9. јула): „Марија Стјуартова“. Жалосна игра у 5 чинова, од Ф. Шилера. Свечана опроштајна представа Драге Ружићке.

Свирачки збор ц. и кр. 70. пешачке пуковније петроварадинске свираће ове комаде:
1. Офенбах: „Орфеј у подземном свету.“ — 2. Келер: „Млетачка серенада“.
3. Хофман: „Пет стотина хиљада ђавола“.

Почетак тачно у 8 сахата у вече.